יו) כומן שי, כ) פומן מה: מ. ע: [נדרים עג:], ג) ב"ב קלד: שבת כב. [עירובין עה:], ד) לקמן ג. ה.,

ס) נ"י כ"י, ו) [במדבר ה], ז) [ויקרא כב], ה) [הך דליכא כתובה וכו' ליתא

כוונת התוס' במ"ש כדאמר בפ׳ בתרת דנדה סה: ר״ל

שאמרו שם שאני כתובה

דמגהי בה טפי ע' רש"י

וערוך שם והא דכתבו דליכא כתובה הוא טעם

נפ"ע],

מוסף רש"י

הגיע זמן. שנים עשר חדש לבתולה משתבעה

בתולה. הא דלא קתני הבתולה כדתני האשה נקנית היבתה איש אשה (דברים כד) האשה הכתובה וכן היבמה אבל הכא לא

בתולה נשחת ליום הרביעי. תקנת חכמים היא שתנשא ברביעי בשבת כדמפרש טעמה: שפעמים בשבת. הבתולה קחי: גשני ובחמישי. אחת מעשר תקנות שתקן עזרא. בבבא קמא בפרק מרובה (דף פב.) מפרש לכולהו. ולכך מקנו שתנשא ברביעי קאי אקרא והא דלא תנן בפ"ק דקידושין (דף יד:) העבד עברי אף

> לב"ד בעוד כעסו עליו היןואס יש שהות בינתים יש לחוש] שמא יתפיים ותתקרר דעתו ויקיימנה ושמא היא זינתה תחתיו ונחסרה עליו כדילפינן (סוטה דף כח.) מונסתרה והיא נטמאהי ומתור שיבא לבית דיו יתברר הדבר כשיצא הקול שמא יבואו עדים. ובגמר׳ פריך ותינשה בהחד בשבת: גמ" לפי ששנינו כו'. לקמן מקשי עלה: הגיע זמן ולה נישחו. לקמן בפרק אע"פ [נו.] תנן נותנין לבתולה שנים עשר חדש משתבעה הבעל והזהיר על הנישואין לפרנס עלמה בתכשיטין. לפרנס קנדיר"ר בלע"ז. ולאלמנה שלשים יום: הגיע זמן. זה ולא נישאו לחופה. לקמן מפרש שעכב הבעל: אוכלות משלו. שהבעל חייב במזונות אשתו מתקנת ב"ד כדלקמן בפרק נערה (דף מו:): ואוכלות בתרומה. אם כהן הוא והיא גת ישראל שהכהן מאכיל את אשתו תרומה כדיליף (לקמן דף מ:) מוכהן כי יקנה נפשט: לכך שנינו בתולה נשחת כו'. להודיע שתקנת חכמים מעכבתו מלכנום ואין עכבה זו שלו: מריה דאברהם כו'. ממה על דברי רבו ואמר מריה דאברהם מה זה היה לשמואל לומר כן. ועוד שחלה רב יוסף ושכח תלמודו ותוהה על דבריו הרחשונים: תלי מניא בדלא מניא. תולה טעם משנה שנויה במשנה שאינה שנויה: ומקשינן לרב יוסף הי תניא והי לא תניא הא פנים והם פנים. זו שנויה חו שנויה: אלא פלי פניא דמפרש טעמא בדתניה דלה מפרש טעמה. משנתינו טעמא מפורש בתוכה כדי שישכים לבית דין והגיע זמן אין שום טעם מפורש בה לומר מפני מה אם הגיע זמו באחד בשבת אינו מעלה לה מזונות: ותינשה בחחד בשבת. כולה רב יוסף קאמר לה: ועכשיו ששנינו שקדו. ובשביל תקנה זו הוא מעוכב מלכנום באחד בשבת מעתה אותה ששנינו כו': **לפיכך**. רב יוסף מסיים לה משמיה דנפשיה ומסבריה ואמר לפיכך הואיל ולמדנו שהמעוכב מחמת אונס אינו חייב לזונה חלה הוא כו': הא קאימנא. הנני מזומן:

שאם היה לו טענת בתולים ישכים

בתולה

ינשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי שינשאת ליום שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעיירות ביום השני וביום החמישי שאם היה לו מענת בתולים היה משכים לבית דין: גמ' אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי ששנינו יהגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה יכול הגיע זמן באחד בשבת יהא מעלה לה מזונות לכך שנינו בתולה נשאת ליום הרביעי אמר רב יוסף ימריה דאברהם תלי תניא בדלא תניא הי תניא והי לא תניא הא תניא והא תניא אלא תלי תניא דמפרש מעמא בדתניא דלא מפרש מעמא אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי שאם היה לו מענת בתולים היה משכים לב"ד ותינשא באחד בשבת שאם היה לו מענת בתולים היה משכים לבית דין ישקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא מורח בסעודה שלשה ימים אחד בשבת ושני בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה ועכשיו ששנינו שקדו אותה ששנינו הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה יהגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו יכול לכנום אינו מעלה לה מזונות לפיכך יחלה הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה אינו מעלה לה מזונות ואיכא דבעי לה מיבעיא חלה הוא מהו התם מעמא מאי משום דאנים והכא נמי הא אנים או דלמא התם אנים בתקנתא דתקינו ליה רבנן הכא לא ואם תמצי לומר חלה הוא מעלה לה מזונות חלתה היא מהו מצי אמר לה אנא הא קאימנא או דלמא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו ואם תמצי לומר אמרה ליה נסתחפה שדהו פירסה נדה מהו בשעת ווסתה לא תיבעי לך

על פי דכתיב בקרא (שמות כא) כי תקנה עבד עברי משום דא"כ ה"ל למתני העבד העברי שאינו דבוק ואין דרך הש"ם לדבר כן ומיהו גבי חיש וחשה רגילים בכל מקום לשנות בה׳ אע"ג דלא קאי אקרא כמו האשה שהלכה (ביבמות דף קיד:) האשה שנתארמלה (לקמן דף טו:) האיש מדיר את בנו בנזיר (מיר ד' כח:):

ניקנית (קדושין דף ב.) משום דהתם אקרא קאי כי יקח

נשאת. הא דלא קתני נושאין את הבתולה כמו האיש מקדש (קדושין דף מא.) לפי שעתה מקצר יותר ועוד דאי תנא הכי ה"א אפי׳ בעל כרחה כדמשני (שם דף ב:) גבי הא דפריך וליתני האיש קונה ועוד דהתם חקרא קאי כי יקח איש משה: ליום הרביעי. ולה בליל חמישי כדאמר בפרק בתרא דנדה (דף סה:) ח' דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא כ"ש אם יעשה נשוחין בליל ה' דאיכא למיחש שיטרד בנשואין וכתובה ולא יבעול: שאם היה לו שענת ובו'. ואם תאמר הא תינח אשת כהן או פחותה מבת שלש דליכא אלא חד ספיקא כדאמרינן בגמרא (לקמן ט.) אבל בשאר נשים דאיכא ספק ספיקה אמאי תנשה ליום ד' ואומר ר"ת דלא פלוג רבנן בתקנתא ומשום אשת כהן ופחותה מג' תקנו בכל הנשים שינשאו ביום ד' ובקונטרם פי' שמתוך כך יתברר הדבר ויבואו עדים שזינתה ברצון וקשה לפירושו דאמרינן בגמרא (שם:) אמר אביי אף אנן נמי תנינא דהאומר פתח פתוח מלאתי נאמן לאוסרה עליו בתולה נשאת כו׳ מאי לאו דקטעין פתח פתוח והשתא היכי מייתי ראיה לפ״ה הא אע״ג דאינו נאמן מכל מקום ישכים לבית דין שמחוך כך יצא הקול ויבואו עדים ויתברר הדבר וי"ל דלא מייתי אביי ראיה לרבי אלעזר אלא שהוא בקי ומכיר אם הוא פתח פתוח דאם אינו בקי לא יצא הקול ולא יבא לידי בירור כי יאמרו שהוא טעה וסבור שמצא פתח פתוח ואינו כן ולא יחושו לדבריו ועי"ל דגם לפ"ה לא היו מתקנים שתהא ניסת ליום ד' משום שמא יתברר על ידי עדים אבל כיון דבחשת כהן ובפחותה מבת שלש דנאמן לאוסרה עליו תקנו שתהא

לעזי רש"י קנדיר"ר [קונריידי"ר].

## תוםפות רי"ד

עין משפמ

גר מצוה א ב מיי' פ"י מהל' אישות הל' טו סמג

בימו סד סעי' ג:

םי נו סעי ג:

וסמג שם טוש״ע שם

עשין מח טוש"ע

**בתולה** נשאת ביום ד ואלמנה ביום ה׳ שפעמים בשבת ב״ד יושבין בעיירות ביום ב׳ וריות ה׳ ואת היה לו לב"ד. פי׳ חכמים תקנו . שחושא הרחולה רד' רדי ימצא לה בתולים ילך . בבוקר לב״ד טרם שיתקרר . ב״ד מתי זינתה שמא תחתיו זינתה והיא אסורה פי׳ אבתולה יהיב טעמא וטעמא דאלמנה מפרש לקמן. ותקנות עזרא הוא שישבו ב"ד בעיירות בב' ובה'. כדאמרינז בפ' .. עזרא. ואע״פ שבכל עיר ועיר היתה סנהדרין קבוע. בכל ימות השבוע היו עוסקים בתורה . ובה' עוסקים בדינים. ולקמן פריך ותנשא באחד בשבת: אמר ר"י מפני מה אמרו רחולה ושאח בתולים היה משכים לב"ד. וחושא רא' רשרה ואה היה משכים לב"ד שקדו חכמים על תקנות בנות ישראל שיהא טורח ג׳ ימים בסעודה א׳ בשבת שני ושלישי וברביעי כונסה. ועכשיו ששנינו שקדו. אותה ששנינו לקמן . בפ׳ אע״פ נותנים לבתולה לפרנס א"ע. כשם שנותנים לאשה כך נותנים לאיש לפרנס א"ע ולאלמנה ל' יום הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו. פי׳ וכגון שהבעל מעכב הגיע זמן בא' בשבת מתוך שאינו יכול לכונסה אינו מעלה הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה אינו מעלה לה מזונות. א"ר שמואל בר רב יצחק ל"ש אלא . מתקנות עזרא ואילך שאין אבל אי איכא ב״ד קבועים בכל יום כקודם תקנות והא בעינן שקדו דטריח לה. והכי אסיק רב אחא

חלתה היא ובין חלה הוא. והכי הילכתא:

הבעל להכין עלמה לנשואין, ולאלמנה שלשים יום (דקמן מח:). ולא נישאו. כגון שעיכב החתן, או אונם שלו ואיידי דמנא רישא בדידהי תני נמי סיפא בדידהי לקמן נו.). ואוכלת בתרומה. אם נת ישראל מאורסת לכהן היא (לקמן ישראלית, שמשעה שקידשה אוכלת בתרומה מן התורה, לוכנת כתותה כן התולה, כדמפרש בגמרא, ורבגן גזרו עד השתא (לקמן מריה דאברהם.

לנט"ע (רשב"ם ב"ב קלד.).

נסתחפה שדהו. לשון מטר סוחף (משלי כה) נשטפה שדך. כלומר מולך גרם כי מהיום אני מוטלת עליך לזון: ניסת ברביעי גם בשאר נשים תקנו משום שמתוך כך יצא הקול ויתברר הדבר על ידי עדים והשתא מייתי אביי שפיר ממתניתין דבאשת כהן פשיט

דלא

ובפחוחה מבת שלש נאמן לאוסרה עליו. וחימה דהכא משמע דמשום חששא דזנות חקנו שתהא ניסת ברביעי ובפ"ב דגטין (דף יו. ושם) איכא מ"ד דתקנו זמן בגטין משום פירי אבל משום שמא יחפה על בת אחותו לא חיישינן משום דזנות לא שכיח וי"ל דהתם קאמר זנות דאתי לידי 'מיתה' דהיינו' בהתראה ובעדים לא שכיח אי נמי הכא שלא תשב עמו באיסור 'כל ימיו חשו אפילו לזנות אע"ג דלא שכיח: מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי ששנינו כו'. אין שואל הטעם למה נשאת ליום הרביעי לפי ששנינו כו'. אין שואל הכי פירושו מפני מה אמרו כלומר מאי נפקא מינה שתיקנו שנשאת ברביעי ומשני נפקא מינה לענין מזונות ותרומה ורב

יוסף קא מתמה מריה דאברהם דהא נפקוחא מפרשה בהדיא שאם היה לו טענת בחולים והוא מניח נפקוחא זו המפורשת וחופס נפהוחא אחרינא: אלא אי אתמר הבי אתמר א"ר יהודה אמר שמואל. ולא גרסינן רב יוסף דהא רב יוסף גופיה קאמר אלא אי איתמר: מפני מה אמרו בו'. בניסומא גרסינן לה ולא בא להקשום אלא ומנשא באחד בשבת: רתנשא באחד בשבת. לא בעי לשנויי דנשאת ברביעי כדי שתבעל בחמישי משום ברכה שנאמרה בו לדגים כדאמרינן לקמן (דף ה.) ועוד למה לי טעם דשקדו מיפוק ליה משום ברכה ואומר ר"י דטעם דברכה אינה אלא עלה טובה ולא מקרי עבריינא אבל משום שקדו מקרי עבריינא וכן משמע לקמן דאמר טעמא משום ברכה אבל משום איקרורי דעתא לא חיישינן ומאי נפקא מינה אלא ודאי דמשום ברכה לא מקרי עבריינא: